

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KOZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 „ — „
Negyedévre 2 „ 50 „
Egy órá 1 „ — „

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többször
hirdetések alkú szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj min
den külön beigtatásért 30 kr.

KÁROLY LAJOS

kir. herceg halála.

Debreczen, május 20.

A királyi családra ismét mély gyász borult.

Egymásután dőnek ki a sorból felséges királyunknak legközelebbi rokonai, nehézu buval emésztvén jóságos szívnek legbensőbb szárait . . .

A magyar nemzet és a királyi családnak nem uralkodó tagjai a legutolsó időkig, mint idegenek állottak egymással szemben, az egyetlen József nádort és fiait, valamint unokáit kivéve, a kik immár születésük óta magyaroknak vallották magukat mindég s vallják József kir. herceg és fia József Ágost má is.

A királyi családért gyász esetekben azért feledhetetlen emlékű Rudolfunk és szegény, bimbajában letört László kir. herceg halálán kívül nem is érintette a magyar nemzetnek egyéni és személyes vonatkozású rokonszenvét a sors, — királyunk gyászában vettünk részt, mikor a királyi család utóbbi időben elhunyt tagjainak ravatala előtt állottunk.

A most felgyult ravatal gyertyáinak fénye más érzéseket kelt a magyar nemzet szívében, mint a többiek.

Károly Lajos kir. herceg őszintén vonzódott hozzánk, szeretett bennünket, habár a sors más működési teret mutatott is ki neki.

A mikor aztán ennek a szeszélyes istenasszonynak az a kegyetlen ötlete támadt, hogy kitörölje az élők sorából Magyarországnak reménységét, a XX. századnak méltó királyává, a tudományok és művészetek szeretetének felkent fejedelmévé neve't s e tisztet majdan betöltendő teljesen elhivatott trónörökösünket, dicsőséggel uralkodó, jó öreg királyunknak egyetlen fiát, — s megnyitotta ezzel a reménység ajtaját, mely a magyar királyi trón felé vezet, királyunk öcsese, a most kiterítve fekvő kir. herceg előtt: Károly Lajos rögtön magyar földbirtokot szerzett, hogy állandóan hozzákösse magát és családját ennek a szép hazának földjéhez, a mely és a melynek népe felett az ő vére leend eképen hivatva uralkodni, ha eljövend annak ideje . . .

Hálval emlékezünk meg erről a tettéről, midőn ravatala előtt állunk, melyel megmutatta fiainak az utat, a melyik elvezet szívéhez a magyar nemzet-

nek. Ő már idős volt ahhoz, hogy teljesen magyarrá lehessen talán nem is szándékozott soha a királyi trónt elfoglalni, ha tovább élteti is a Gondviselés felséges Bátyjánál: de az utat, mely a magyar nemzet szívéhez visz, megmutatta három fiának.

Három fiának, ismételjük, mert tudjuk azt, hogy a Habsburg-Lothringendinasztia milyen nagy sulyt helyez arra, hogy hogy kiképezze, méltóvá tegye a helyre azt, a ki Ausztria és Magyarország közös trónjának örököse leend.

Rudolf, ő trónörökösnek volt nevelve s az is volt, a szó valódi értelmében méltó arra, hogy ilyen diszes kettős uralkodói méltóságnak, mint Ausztria és Magyarország trónja, viselője leendjen, — a Károly Lajos kir. herceg fiai közül még mindeniket azután kellett nevelni arra a hivatásra, melyet számunkra a Gondviselés Rudolf trónörökös halálával kijelölt.

A próba idő után, a mely alatt eldöntötték, melyik fiu legyen hivatva Szent-István koronájának örökösévé lenni, Ferencz Ferdinánd kir. herceget, a legidősebbet küldte el az uralkodóház utra a világ körül, mely kezdete a trónörökösségre nevelésnek. Ez idő óta tehát ő a hivatalos jelölt is a trónra.

Azonban tudjuk, hogy Ferencz Ferdinánd tanulmányutjából tüdőbajt hozott magával, mely mintegy bizonyossá teszi, hogy ő belőle nem lesz magyar király.

Következnek tehát, — ma, atyjának halála után még inkább, mint azelőtt — Ottó kir. herceg, bold. Károly Lajosnak második fia. Az ő jelöltségének azonban köztudomású idegességén kívül, mely már magában is bizonyára nagyon problematikussá teszi, a királyi ház tudvalevő gondossága, skrupulozitása mellett e tekintetben igen nagy hátránya az, hogy feledhetlen Rudolfunk halála előtt megnősült.

A királyi ház pedig roppant fontosnak tartja azt, ki legyen a jövőendő felesége, ezért bizonyára alapos az a hír, mely már Ferencz Ferdinánd kir. herceg betegségének kezdetekor felmerült, hogy a harmadik fiu, Ferdinánd Károly kir. herceg lesz Magyarország jövőendő királya.

Ferdinánd Károly királyi herceg jelenleg százados a tiroli vadász zászlóaljban s 26 éves fiatal ember. Abban a korban van tehát, a mikor a nézetek, meggyőződések még nem alakultak ki teljesen, az új hivatás még

egész embert kap benne, ha igyekszik annak megfelelni.

Ma, mikor ravatala felett állunk a férfinak, ki ősz hajszálakkal is megtalálta az utat, mely a nemzet szívének keresztül visz a magyar királyi trónhoz, — bármelyik fiát jelölje ki a sors, az az óhajításunk, hogy haladjon az ő nyomdokain.

De mindenre idő kell — s az, hála Istennek, van. Felséges Urunk teltes erőben, egészségben éli öreg napjait, s míg ő él, addig kell trónja leendő örökösének valóban azzá kialakulnia.

Adjon Neki a Gondviselés még hosszú életet, vigasztalja is meg, ne csak bánattal sujtsa jóságos szívét, a mai bánat keserű pohara ne hagyja mérgét drága életén, akkor nyugodtan nézünk a jövőbe, hogy ki fogja választani a három fiu közül azt, ki legjobban érdemes reá, hogy az ő utódja legyen s meg fogja adni neki a módot, hogy azzá lehessen.

A tanuláshoz idő kell, imádkozzunk tehát Öcscsének ravatala előtt:

»Áldd meg Isten, hosszú élettel a Magyar Királyt!«

Kohányi Gyula.

Királyunkat ismét mély, megrendítő csapás érte. Az örömnapok után, a melyeket magyar fővárosában, körünkben töltött el, ismét gyász és szomorúság napjai virradtak reá. A szerető, gyöngéd bátya aggódó gondosságával várta naponta a Bécsből érkező híreket és mintha a nagy beteg ki tegnap bajnalban örökre lehunyt szeméit, csak azt várta volna, hogy koronás fivérét még egyszer lássa, — a katasztrófa huszonnégy órával azután, hogy a király Bécsbe érkezett — tényleg bekövetkezett.

Károly Lajos kir. herceg, — mint táviratainkban már jeleztük, — tegnap reggeli hat óra harmincz perczkor meghalt.

Tegnapelőtt este óta tartott a haldoklása, tegnapelőtt este az orvosi tudomány tehetetlennek bizonyult az ő betegagya mellett. Erőt a sokáig lappangó betegség végkép kimerítette, 63 éves korában már nem pótolhatta semmi azt a hiányt, melyet a táplálkozás nehézsége okozott és így aztán bekövetkezett a gyász eset.

Károly Lajos kir. hercegben a magyar trón várományosa is meghalt, mert hiszen a trónöröklés megállapított rendje szerint Szent István koronája is ő reá szállott volna át. Este i Ferencz Ferdinánd kir. herceg, a most elhunytanak legidősebb fia volna most a törvény sze-

rinti trónörökös, sajnos azonban, őt is lassu e biztosan ölé betegség emésztí és már, szinte megszoktuk a gondolatot, hogy őt aligha fogjuk a magyar trónon látni.

A halál magvát — úgy látszik — pár hét előtt befejezett keleti útjában szedte magába. Feleségével és leányaival együtt elébb Egyiptomba ment ott üdült fiának, estei Ferencz Ferdinand kir. herczegnek meglátogatására, onnan pedig a Szent-földre utazott, el látogatva Jeruzsálembe is.

A betegség története.

Az elhunyt kir. herczegben már régóta lappangott a baj. M-geröltetőbb tevékenység után bélbaja rendszerint fellépett, a mint igen fogékony volt a katarrhalis megbetegedések iránt. Bélgyulladásához most gyomorkattarrhus is járult s ez vált reá nézve végzetessé.

Károly Lajos kir. herczeg Egyiptomban való heti tartózkodása és Jeruzsálembe utazása alatt igen jól érezte magát. Némi változás következett be nála akkor, midőn a Holt-tengerhez ment és három napig lóhaton ált. Az éjjeli hűvös idő, a farasztó lovaglás és a szódavizivás okozhatta az első indispozíciót és ebből származott a későbbi betegség magva. Ez idő óta a kir. herczeg többször érezte magát rosszul, a mihez étvágytalanság és dysentéria járult. Ezért indult el hazafelé korábban, mint a hogy azt tervezte. Bécsben a laz és állandó gyöngékedés rákényszerítette a kir. herczeget a pihenésre. Orvosai nem engedték, hogy a millenniumi ünnepségekhez eljőjön és ezért kellett őt fenséges, szép nejevel együtt abban a szép kertben nékülözöünk, melynek királyunk volt a központja.

Az utóbbi hetekben a betegség lefolyása igen változó volt. A szenvedés jelei majd fokozottabb, majd gyengébb mértékben mutatkoztak, főképp azonban a tartós láz mértette ki a beteg erejét. Eleinte még szilárd táplálékot is birt bevenni, de utána a rendszerint csuklás állott be, mely annyira elgyengítette, hogy ezt a táplálkozási módot végképp meg kellett szüntetni. Azontul

már csak folyékony táplálékot vett magához, levest, hig tojást.

A dissenteria, a láz és a hiányos táplálkozás rendkívül elerőtlenítette a kir. herczeget, de azért még néha le is szállhatott agyáról és egy-két órát a karszékben tölthetett el. Midőn a múlt héten Erzsébet királyné megjelent a palotában és egy óra hosszat beszélgetett Mária Terézia kir. herczegasszonnyal, ez a beteg erejére igen jó hatással volt; a királynak az az ajánlata, hogy Schönbrunnba költözzék át, a betegnek igaz örömet szerzett és szinte sürgette környeztetét, hogy mihamarább menjenek át oda.

Vasárnap délelőtt a kir. herczeg elég jól érezte magát; délután azonban hirtelen és aggasztó módon rosszabbra fordult az állapota. Délután 4 óra lehetett, midőn Mária Terézia kir. herczegasszony sirva jött ki a betegszobából és reszketve beszélt, hogy a kir. herczeg egyszerre igen elgyengült és lethargikus állomosság vett rajta erőt. A kezelő orvosok erősítő savakkal hatottak rá. Az érverés annyira elgyengült, hogy pezsgővel és egyéb folyadékkal kellett a gyorsabb vérkeringést előmozdítani.

Ez a kritikus állapot azóta nem javult; a kir. herczeg családja az orvosokkal együtt virrasztott az egész éjjel és midőn tegnap sem javult az állapot, a kir. herczeg maga kívánta, hogy a halotti szentségekkel ellássák. Midőn a király belépett a beteghez, ez oly apathikus volt már, hogy alig tudott néhány szót szólni. Az uralkodó mélyen meghatva távozott a palotából. A kir. herczeg általános érzülete igen zavart volt és többször mély álomba merült. A fenyegető szivgyöngeség azonban megmaradt, mignem tegnap végkép megszűnt a dobogása.

Az utolsó órák.

A király reggel 4 és fél óráig maradt Károly Lajos kir. hg. palotájában, azután pedig rövid pihenésre visszatért a Hofburgba, minthogy az orvosok úgy nyilatkoztak, hogy az agónia több óráig tarthat. A király 7 és 8 óra közt ismét visszatért a palotába, a hol már csak a kir. herczeg haláláról értesült. Az uralkodó felkereste az elhunyt kir. herczeg

özvegyét, mire 8 és egynegyed órákor visszatért a Hofburgba.

Éjjel fél 3 órákor a kir. hg. elvesztette eszméletét. Pejacevics fődvarmester és az egész kir. herczegi udvar egybegyűlt a halottas szobában. Zak atya házi lelkész feladta a haladoklóra az utolsó kenetet. E pillanattól kezdve mindnyájan ott maradtak a szobában. Károly Lajos kir. hg. nem nyerte vissza többé eszméletét és reggel 7 óra előtt 5 percczel haláltusa nélkül kiszenvedett.

Az uralkodóház gyászja.

A király délelőtt 11 órákor Károly Lajos kir. herczeg palotájába ment, a hol Ferencz Ferdinand kir. herczeget üdvözölte és imádkozott az elhunyt kir. herczeg holttesténél. A királyné 11 és egynegyed órákor jelent meg a halottas háznál és az elhunyt családjának részvétét fejezte ki. A délelőtti folyamán az uralkodóháznak Bécsben időző tagjai megjelentek az elhunyt kir. herczeg palotájában, hogy részvétüket fejezzék ki.

Gyász a fővárosban.

— Budapesti levél: —

Károly Lajos kir. herczeg halála híre villámgyorsan terjedt el a fővárosban. Reggel 8 órákor már uton-útfélen erről beszéltek. A képviselőház, a főrendiház, miniszterelnöki palota, miniszteri paloták, a tudományegyetem, a városháza s egyáltalán a középületek homlokzatára azonnal kitűzték a gyász lobogót.

Az e napokra kitűzött mmlatságok, ünnepek egy részét már el is balasztották s a zajosabb társas szórakozások az országos gyászra való tekintettel egyelőre mind elmaradnak. A mára, e hó 20-ára tervezett jótékonykezeltü bátya-ünnepeket is elhalasztották eddig bizonytalan időre.

Az operaház és a nemzeti színház az országos gyász miatt tegnap nem tartott előadást.

A «Telefon Hirmondó» szintén nem tartotta meg ma estére hirdettet hangversenyét.

*

Károly Lajos kir. herczeg elhalálása alkalmából a székesfőváros törvényhatósági

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Ahola rózsák nyilnak.

— Egy rossz novella. —

A „Debreczen” számára írta:

Krúdy Gyula.

II.

Ideje megtudni, ki hát voltaképen az a Kis Athanáz, a ki miatt ilyen háborus felfordulás támadt a vármegyén a mely tudvalevőleg alszik belathatlan idők óta.

Kis Athanáz a vármegye rab-ja volt. Ne úgy tessék ezt érteni, mint a mai id ben szokás, hogy a ezéges gonosztevőket, a kik már régen megérték az akasztófára, megteszik rabnak, ott aztán hizlalják őket addig, míg csak ki nem nővik a rabruhát, a mit rájuk huztak. Kis Athanáz uri rab volt. Nem sepegt udvart, nem járt el fát vágni, azt csinálta, a mit akart. Ha kedve kerekedett, egy jó estét csinálni, adtak neki pénz is. Akárhányszor elmuzsikáltatott kivilágos- virradtig az Arany Fácánbau. Muzsikászó mellett ment keresztül a piacon, sorba tanagarai, pénze volt, minden, a mit szem, száj kívánhat, csak épen egy baja volt (pedig de-hogy volt az baj!), nem akart megelégedett lenni a tutorával, Zámory Soma bátyánkkal, a kit a tizenkilenc éves fiu mellé rendelték.

czoltatva a lerakódó kofaasszonyokat, bevitte a cigányokat a vármegyeházra, és ha az öblös mély folyosókon hajnalonkint vidám muzsikászó esendült meg, az egerek csodálkozva hagyták abba azt a fáradságos munkát a vén sárga házban, hogy a vármegyét megtették lassan. S az öreg szürke egerek bizonyára serényen oktatták a legfiatalabb egér nemzedéket, hogy a ki odalenn megengedte magának azt a tréfát, hogy kora hajnalban muzsikászóval kísértette magát haza az ö »ömlöczébe», az Kis Athanáz ur, a ki csak ugyan egyszerű rab, de nagyobb ur ennél az egész vármegyénél, — csak egy kicsit hó-bortos.

Valóban csak ez volt a baja Kis Athanáznak. Hóbortos volt egy kicsit. De hát egy nagy urnak meg van engedve az is. Mert nagy ur volt. Övé volt ez a rengő, aranykál-zos rónaság, nemcsak a meddig a szem ellát, hanem tovább is. Uri kastélya, lovai,

Nem tetszett pedig neki az Zámory Soma bátyánkon, — hogy az öreg ur, — meg kell vallani, — egy kicsit német volt, No nem úgy kell érteni, hogy valóságban német lett volna. Tudja isten miért huzott egy kissé Bécshez, ami akkor nem volt divat nálunk. Specher volt az öreg, — s meglehet, hogy e miatt is vallotta a különös elveket. Hogy lehessen disputálni valakivel valamit. A mi vármegyénkben általános volt a jelszó,

hogy hunczut a német, ezen pedig nem lehet disputálni. Az öreg ur erre kitalálta, hogy hátha még se hunczut az a szegény német. Erre aztán lett nagy feifordulás. Az öreg ur sorba disputált az egész vármegyével, ki nagyon tudott beszélni; de ha aranyját vált volna minden szava is, a vármegye meggyö-ződése megdönthetetlen maradt.

Hunczut biz az! — mondta a szeretett gyámfia is Zámory Soma bátyánknak, és megtette vele azt a juxot az cintáczóban mit a téns vármegyéhez adott be, más tutorért S a m. v. Zámory-nak nevezte mindenütt e különös öreget. A vármegye meg is hallgatta e panaszt Németténéve l — jajongott Athanáz urfi az instánziában. Hát azt nem lehetett engedni.

De míg a tutor-válság tartott, Athanáz urfi megengedett magának egy pár olyan tréfát, amint majd alább következnek. hogy a vármegye nagyot határozott. Nem kell ennek a fiunak tutor, mert ez bolond, hanem más.

Akkor aztán tutorság alá vette a vármegye. Bekerült rabnak.

Nem volt annyira bolond Athanáz, amilyenek látszott, csak szerette magát hóbortosnak mutatni. Felgyújtott egész falukat, rablóbandákat szervezett a vármegye különböző pontjain, a maga uri kastélyából pedig zárdát csinált. Hogy milyen zárdá volt az, azt el-képzelteti az olvasó.

(Folyt. köv.)

magyarországi fiókjainak megtekintése végett. Több városban körülnéztek.

Az uralkodó család tagjai közül ő érintkezett legtöbbször a lakossággal s kevésbé volt katoná, mint Albrecht kir. herceg, vagy a szétrencsétlen halállal kimúlt Vilmos kir. herceg. Bécsben a társadalmi, művészeti és ipari ügyekben rendszeren ő képviselte az uralkodó családot, mint védeők, vagy protektor. Az 1873-iki világtárlat körül szintén nagy érdeklődést tanúsított. Protektora volt a bécsi mentő-egyesületnek, tiszteletbeli tagja a császári tudományos akademiának. Nálunk a történelmi társulatot ért sikkasztás után, mely a társulatot vagyona nagy részétől megfosztotta, a királyi herceg érdeklődése következtében lépett több kir. herceg a társulat alapító tagjai közé.

Károly Lajos főherceg a legrokonszenvesebb emberek közé tartozott. Az uralkodó családban ő és néhai Miksa, a későbbi mexikói császár tanúsítottak legtöbb érdeklődést Magyarország iránt, szerencsétlen napjaiban. Erzsébet királynéről pedig ismeretes, hogy sógorai közül Károly Lajoshoz vonzódtak leginkább.

A kir. herceg már előre haladott korában tanult magyarul, s eléggé jól meg is tanult. Fiaitól szintén kívánta, hogy magyarul tanuljanak, de csak a fiatalabbak tettek ebben előmenetet. Császárdjában a művészet és irodalom otthonos. Maga Mária Terézia kir. hercegnő igen finom érzékkel bír a művészetek iránt.

A bécsi lapok bizonyára inkább vannak abban a helyzetben, hogy a főhercegről egy és más jellemzőt kiemeljenek mint mi.

Rudolf trónörökös halála után Károly Lajos kir. herceg, mint a trón törvényes örököse, már gyakrabban megjelent Budapesten, mint előbb; 1890-ben földbirtokot is vásárolt Magyarországon. gróf Keglevich Istvának borsodalmi uradalmát, K i s - T a p o l c s á n y t vásárolta meg, mely Bécsből vagy Budapesttől 4—5 órai távolságra esik. A kir. hercegi család gyakran időzött itt, a Keglevichek fejedelmi kényelemmel berendezett kastélyában s a kies tót vidék is föllendülésnek indult.

A halálhír Debreczenben.

Tegnap délután a helyi lapok vitték szét az első hírt a gyászestéről s a közönség egy pillanat alatt szétkapkodta a lapokat. Az utcán, kávéházakban mindenki a szomorú esetről beszélt s kíváncsian várták, hogy a hivatalos körök mikor kapják meg a hivatalos tudósítást. Ez azonban csak ma reggel érkezett P e r c z e l belügyminiszter távirata alakjában a főispáni hivatalhoz s E r d é l y igazságügyminiszterében a kir. törvényszékhez. A hír vétele után rögtön kitűzték a vármegyházára, a törvényszékre, a városházára és a többi középületekre a gyászlobogót.

A „Magyarország” támadásai.

A „Magyarország” Herman Ottónak az „Egyetértés” után lapunkban is megjelent levelével foglalkozva, a többek közt a következőket írja:

„Ha már Kossuth Ferenczhez fordult az Egyetértésben, miért nem kérdezte meg, hogy a múlt év decemberben 4-én Kossuth megszavazta Polónyi határozati javaslatát, mely az általános és titkos szavazati behozatalát kívánta... és mi oka annak, hogy most Kossuth és az Egyetértés az ellenkezőt cselekszik? Megkérdezhetné volna, miért ígerte meg a függetlenségi és 48-as polgári kör két értekezleén Kossuth, hogy kész az általános szavazati jog népgyűlésén megjelenni, ha kell, elnökölni is, ha most ellene ír és cselekszik?”

A „Magyarország”, ugylátszik, újra kezdi

Kossuth Ferencz ellen nyílt vagy leplezett támadásait.

A magyar nép, mely megszokta a függetlenségi eszmével a Kossuth nevet összefűzni, bizonyosan meg fog ütközni azon, hogy egy újság, mely magát függetlenségének vallja, kedvtelését és érdekét leli abban, hogy Kossuth Ferencz tekintélyét igyekezék kisebbiteni.

Ezt előre bocsátva megjegyezzük, hogy az idézett állítások közül az, hogy Kossuth megígerte volna a függetlenségi és 48-as polgári kör két értekezletén azt, hogy az általános szavazati jog népgyűlésén megjelenik és ha kell elnököl, ez állítások teljesen légből kapottak: ellenkezőleg Kossuth mindjárt az első perctől fogva határozottan ellenezte a népgyűlést és megtagadta megjelenését, mert károsnak tekintette azt, hogy az önálló vámtérület kivívásáért megindított mozgalmat egy másik mozgalommal zavarják meg és veszélyesnek tartaná Magyarország jövőjére nevezte az általános szavazati jognak behozatalát a nélkül, hogy ez a jog magyarul írni és olvasni tudástól tétessék függővé. Áppen ezt mulasztották el kimondani a kérdéses népgyűlésen.

A mi pedig Kossuth szavazatát illeti a december 4-iki ülésen, ugyanabban az ülésben barátságosan beszélgetve Polónyival, kifejté agályait a javaslat telett és tudatta vele, hogy ő a minden körülírás nélküli általános szavazati jognak behozatalát Magyarországra veszélyesnek tartja, még pedig az ország helyzete miatt nem és Polónyi javaslatának csakis többi részeit, főképp a titkos szavazati elvét fogadta el, a melynek behozatalát igen szükségesnek tekintti.

Mindéből a tanulság az, hogy ha valaki saját neve aláírásával Ugron Gábort azzal vádolja, hogy több dologra nézve véleményét változtatott, akkor Ugron Gábor lapja és barátaival fel lehetnek jogosítva arra, hogy az ellenkezőt bizonyítgassák, de arra nem, hogy a tényeknek meg nem felelő állításokat kockáztassanak Kossuth Ferenczre vonatkozólag, mert még ha igaz volna is, mint a hogy határozottan nem igaz, hogy Kossuth Ferencz véleményét változtatott, bármely kérdésben, mióta haza jött, ez nem bizonyítana semmit arra nézve, hogy Ugron Gábor változtatott-e és hányszor álláspontjait, az érvelési módor szokatlansága és helytelensége bizonyítja tehát azt a szándékot, melyet a függetlenségi érzelmi polgárság lehetetlen, hogy el ne ítélne.

Az általános szavazati jog és a szocialisták.

Az általános választói jog ügyében tartott népgyűlésről a nemzetközi szocialdemokrata párt gondolkodását leginkább jellemzi a saját pártlapjának, az U j N é p s z a v a című lapnak a gyűlésről hozott tudósítása és egy czáfolata.

„A vasárnapi tüntetés az általános választói jogért — írja az »Uj Népszava« — várakozáson felül sikerült. A szocialdemokrata párt vagy 30.000 hívével vonult fel s méltán mondható, hogy Budapesten a szocialdemokrácia nélkül népmozgalom nem is képzelhető. Ugron és társai, kik mint a felvonulás és gyűlés bejelentői szerepeltek, a szocialisták nélkül indított mozgalmukkal csufos vereséget szenvedtek volna, a mennyiben a nagy nemzeti hazafiak a legnagyobb agitá-

ció kifejtése mellett sem bírtak kétezernél több embert összetoborzani. Különben az nem csodálható, mert a jogfosztott nép tudja, mely pártához kell tartoznia. A »nemzeti demokrata párt« is szervezkedett a körmenetre s egy nemzeti színű zászló alatt megjelent öt tanonc és nyolcz más munkással. Elleneink most legálább láthatták, hogy a »nemzetközi banda« nem egyes izgatókból áll.

Vasárnap délután két órakor nagy csoportokban vonultak fel a szocialdemokrata munkások a vámházköruttra, hol sorakoztak. Minden szakmának külön vörös jelzótáblája volt, melyen rajta állt: a szocialdemokrata asztalosok, a szocialdemokrata szabók stb. Harminez szakma vonult fel és egyéb szervezetek munkása is. Félhárom órakor megindult a menet tizes sorban. — Legelől a nemzetiek mentek, utánuk nagyobb távolságban, teljesen elkülönítve ezektől a szocialdemokrata párt jött.

Menetünk elején egy czeplédi elvtársunk a párt hatalmas vérvörös lobogóját vitte és egy más elvtárs egy táblát, melyen az volt olvasható: »A szocialdemokrata párt.« Utána következtek a különféle szakmák; az ó-budai munkások és a cseh-tót szervezet tagjai. — Utóbbiak, valamint az ó-budaiak szintén vérvörös zászlóval vonultak ki.

A hatalmas tömeg a választási jogdal éneklése mellett haladt a gyűlés színhelyére, miközben az általános választói jogot és a szocialdemokráciát éltette. Az új vásártérre megérkezve, három különböző helyen felállított szószeket, melyeken a szocialdemokrata párt szónokai: Bokányi, Rády és K. Szabó elvtársak hatalmas hangon fejtegették az általános közvetlen és egyenes választói jogot titkos szavazással, s ezt csak nehezen akarták megtenni. Ebből azonnal kilátszott az, hogy ezen mozgalom indítói nem úgy akarják a választási jogot, a hogy kell, hogy legyen, ezt különben a párt nagyon jól tudta azelőtt is, és hogy a függetlenségi nem azért követelik az általános választói jogot, mintha akarnák, hogy a munkás maga a saját jelöltjét juttassa a parlamentbe, hanem mert nekik új szavazók kellenek saját maguk fentartására. — Ha azt mondják erre, hogy nincs igazunk, akkor tényekkel bizonyítjuk az ellenkezőt. — Mi ezen mozgalomnál az alkalmat használtuk csak fel s a mit elérni akartunk, az el is értük.

A gyűlés színhelyén a rendőrség az egyik vörös zászlót elkobozta, mely az ó-budaiak tulajdona.

Majd a következő czáfolatot közli az »Uj Népszava«:

»O v á c z i ó U g r o n n a k. Több polgári lap »A népgyűlés epilogusa« czímen a következőket írja: »A munkások, hir szerint a jövő hét valamelyik napján monstre fátylas menettel készülnek Ugront és a függetlenségi 48-as pártot halájuk jeléül üdvözölni.« Ezen hir természetesen teljesen valótlan és nem egyéb a küszöbön lévő ugorkaszegzen előhírnökénél. A munkásoknak legcsekélyebb okuk sincs akár Ugron Gábornak, a ki legfeljebb csak kötelességét teljesítette, akár a függetlenségi és 48-as pártnak, melyet tőlünk éles politikai és gazdasági elvi ellentétek választanak el, hálával tartozni. — A munkások adományt nem kérnek senkitől s nem fogadnak el senkitől és senkinek sem tartoznak hálával. — Még elismerésüket is nehéz kivívni.«

Táviratok, Országgyűlés.

— Távirati tudósításunk. —

Budapest, május 20.

I. A képviselőház ülése.

Elnök Szilágyi Dezső.

Kormányrészeiről jelen vannak Bánffy br. Perczel, Lukács, Erdélyi.

Elnök jelentését lapunk más helyen közöljük.

Következik a közigazgatási bíróság tárgyalása.

Báthány Tivadar gr. általánosságban elfogadja a javaslatot, bár nem hallgatja el kifogásait az elsőfokú bíróság teljes elhagyása miatt; de mivel inkább nélkülül legyen, mint főispáni elnökséggel, azért a javaslatot fogadják.

Makfalva Géza általánosságban elfogadja a javaslatot.

Pólonyi Géza szerint a javaslat hiányos, több fontos kérdésre nézve nincs benne intézkedés. Kötélyeit a bírósági hatáskör tekintetében a javaslat eddigi védői nem oszlohták el, fél, hogy ez a bíróság is csak a kormány szövege lesz.

Holló Lajos szintén nem fogadja el a javaslatot, mely a mellett hogy csak félíg és rosszul oldja meg a kérdést, igen költséges kísérlet lesz.

Perczel Dezső belügyminiszter védi a javaslatot. Egyfokú csak addig lesz a bíróság míg a közigazgatás reformja hékövetkezik.

Üés vége 2 órakor.

II. A főrendiházban Károly Lajos kir. herceg temetésére vonatkozó határozatok után Prónay Dezső báró mint a legfőbb fegyelmi bíróság tagja letette az esküt s néhány kisebb javaslatot fogadtak el.

Károly Lajos kir. hg. temetése.

Budapest, május 20. A Debreczen ered. táv. Károly Lajos kir. herceg temetése pénteken d. u. lesz. Ezt a határidőt a képviselőház mai ülésén az elnök bejelentette. A Ház elhatározta, hogy a ravatalra koronát tétel s annak letételével, valamint a temetésen a Ház nevében leendő részvétellel az elnökséget bízták meg. — A főrendiház ugyanezt határozta 12 órakor tartott ülésén.

Ujdonságok.

* **Az ev. ref. lelkészek millenniumi beszédei.** A tegnapi délután tartott ev. ref. presbyteri gyűlésen Jeney Miklós presbyter indítványára egyhangulag határozattá emeltet az, hogy a debreczeni ev. ref. templomokban tartott ezredévi egyházi és iskolai ünnepségek alkalmával elmondott beszédek kinyomtatassanak és másrészt a presbyterium jegyzőkönyve mellett örök emlékül megőriztessenek. Így a Némethy Lajos, K. Tóth Kálmán, Dicsőffy József és Mirovics Gyula szép imái és beszédei az ezredévi ünnepélyes közviszágak alkalmával egy füzetben minden iskolás növendéknek kiadatnak s ez által ugyanannyi családkörében gyümölcöszik az a termékeny mag, mely hitazonokaink szép beszédeiben bizonyára hálás talajra hull a 4000 iskolás növendék családi körében.

* **Városi közgyűlés ideje.** A május havi rendes közgyűlés idejét — mint értesülünk — folyó hó 26-ára tették át.

* **Tiltalom a magyar szó ellen.** Vérlázítóan botránys esetről értesít lapunkat táviratilag mohácsi levelezőnk. Bolyarits Gábor szarv plébános az ezredévi ünnepélyek alkalmából ugyanis meg akarta tiltani, hogy a

tanulók magyar költeményeket szavaljanak s egyben meghagyta Jankovits tanítónak, hogy a gyermekeket ne magyar, hanem a szerb történelemre tanítsa. Stajerics János orsz. képviselő erőlyes fellépése akadályozta meg a Szerajévból odakerült lelkész terveit, a ki erre Brankovics patriarkháunál tett jelentést az «erőszakosság» miatt. Az ügynek valószínűleg folytatása is lesz.

* **Az országgyűlési függetlenségi és 48-as pártnak** Helfy Ignác elnöklésével értekezlete volt, a melynek tárgyat a párt tisztviselői karának ujjaalakítása képezte. Az elnöki állás nem esett uj választás alá. Az értekezlet Kossuth Ferencz pártelnöknek, Komjáthy Béla és Haviár Dániel alelnököknek, Putnok Mór, Messkó László, Nánássy Ödön és Sturman György jegyzőknek, valamint Tóth János körgazdának a párt érdekében kifejtett buzgó működésükért hálás köszönetét és elismerését fejezte ki és őket egyhangulag a következő ülésszakra is megválasztották. Végezetül az értekezlet megbizta Messkó Lászlót, Lakatos Miklóst és Kende Bélát a körgazd számadásainak átvizsgálására.

* **A főiskolai igazgatótanács ügyében** — a melynek megalakítását tudvalevőleg az egyházkerület rendelte el — tegnap a presbyteri közgyűlés elfogadta a kebeléből a szervezet megvizsgálására és véleményes javaslat tételére kiküldött bizottság azon előterjesztését, hogy a megalakítandó főiskolai igazgatótanács csupán a főiskola szellemi ügyeibe folyton be és csakis erre terjedjen ki hatáskörébe, továbbá, hogy ez igazgatóság ne csak a főgimnázium felett álltassék fel, hanem a kollégium többi tanszakai, így a jogakadémia, a theologia és tanítóképezde felett is.

* **Jog- és pénzügyi bizottsági ülés.** A jog- és pénzügyi bizottság pénteken d. u. tart ismét ülést a városháza nagytermében. Ez ülés napirendjére csupán három, de igen fontos tárgy van kitűzve. Az első az 1895. évi zár számadás megvizsgálása. A második a soproni átirat s a harmadik a Reichman Armin és társai indítványa a városházának egészen ujabb való építése ügyében.

* **Ének az oláh hazafiságról.** A belényesi hazafias (?) oláhokról írja lapunk egyik barátja, hogy ismét megzavarták a maroknyi magyarság nemzetüi ünnepét. Az ünnepély fénypontja a református istentisztelet volt és ipartestület fákláyasmenete, bankettje. Ha ipartestület nincs, a külső fény és imponáló hatás nem lett volna. Az oláhok nem világították ki ablakaikat, ennek folytán az ablakosok ezredévi bevétele szaporodott. A memorandum per egyik belényesi szereplőjének ki nem világított háza ablakait is bevették.

* **Uj postahivatal Debreczenben.** Az a mozgalom, a melyet több hatvan-utcai polgártársunk Márk Endre vezetése mellett indított uj postahivatal felállítására iránt — kedvező eredményre jutott. A nagyváradi posta- és táviratigazgatóság ma értesítette Márk Endrét az ügy ilyen örvendetes elintézéséről. Ugyanis a kereskedelmi miniszter ápr. 18-án 1916 sz. a. kelt rendeletében engedélyt adott arra, hogy Debreczen városban egyik alkalmas pontján „Debreczen vásártér” elnevezése alatt csupán felvétellel foglalkozó és a postatakarékpénztár közvetítő hivatala gyanánt is működő postahivatalt létesítsen. Az igazgatóság ezen postahivatalt f. évi július 1-én szándékozik életbe léptetni.

* **A királyi palota alapkövetétele.** A budai új királyi palota alapkövét jövő hó 6-án tesszik le nagy ünnepélyességek között. Ez alkalomra a királyi palota előtt a térséget átalakítják és feldiszipik. Középen lesz a sátor, a melyben a király az alapkövet elhelyezendő okiratot aláírja. Ugyan-e sátorban fogadja a király június 8-án a törvényhozás két házának hódolatát is s ez okból a sátor díszítésére különös gondot fordítanak. A király előtt az okiratot Tarkovics államtitkár olvassa fel s az aláírás után üvegszekrénykébe zárva, az alapkövet célra készített vésetében helyezik el. A sátor mellett jobbról és balról tágas tribünök lesznek, a királyi ház tagjai, a meghívott notabilitások és a sajtó képviselői részére. A sátor és a tribünök felállításához már ma hozzá fogtak.

* **A nyomdászok mulatsága.** A debreczeni nyomdászok f. hó 16-án zárkörű tavaszi mulatságot rendeztek a Margit-fürdő dísztermében, mely, mint már említettük, igen szépen sikerült. A felülfizetéseket alant közöljük, melyért a rendezőég ezúton fejezi ki forró köszönetét a szives adakozóknak. Tiszteletjegyet megváltásért: Frics József 10 kor. arany, Gaszner Kálmán, Hoffmann és társa, Dr. Kemény Mór, Lukács Armin, Mihalovits és Gaszner, Szabó Miklós 5—5 frt; Fomlóssy Dezső, dr. Kalmár Barna 3—3 frt; ifj. Gily Ede, Somos Árpád, Turai Farkas, Zicherman Herman 2—2 frt; Ember Lajos 1 frt 50 kr; László Albert 1 frt. — Felülfizetéseket: Komlóssy Miklós, László Imre, 2—2 frt; Hopp Istvánné, Grósz Nagy Ferencz, Niházy Dániel, Péntek István 1—1 frt; Maczon Gyula N. N. urnó, Rothauer N. Weisz Jakab 50—50 kr.

* **Kossuth Ferencz a munkások között.** A «Budapesti kömivesek nemzeti egyesülete» könyvtárának javára tegnap este Baross-utca 47. sz. alatti körhelysegeiben előadással, hazafias szavatokkal, dallal, tekézzel és tánczczal egybekötött ezredévi ünnepélyt rendezett, a melyre Kossuth Ferenczet küldöttségileg meghívták. Kossuth Ferencz e meghívásnak eleget is tett és tegnap este az ünnepélyen megjelent, a hol megjelenésekor az elnök meleg szavakban fejezte ki az egyesület halálját és köszönetét azért a kiváló megtiszteltetésért, hogy meghívásuknak eleget tett. Kossuth Ferencz válaszában kijelentette, hogy szivesen tett eleget a meghívásnak, hogy megjelenjen oly egyesületben, a hol a munkások a nemzeti ezmekeket táplálják és ápolják; kötelességnek tartja a munkásosztály jogos követéseit a legerélyesebben támogatni, de a munkásoknak főtörekvésük legyen, hogy jó hazafiak és Magyarország hű polgárai legyenek. A nemzeti eszme, a nemzeti irány legyen mérvadó törekvéseikben és ha úgy lesz, öt velük mindig egy táborban fogják találni. A munkások Kossuth Ferenczet zajos óvációkban részesítették.

* **Millenniumi bál.** Vettük a következő meghívót: 1896. máj. hó 25-én, azaz pünkösd másodnapján, a Magyar királyhoz címzett vendéglő termében Széchenyi-utca végén, millenniumi bál rendeztetik, melyre tisztelettel meghívja a rendezőség. Beléptidij 1 korona. Kezdeté 1/8 órakor, vége reggel 24 tánczrendező fogja a n. e. közönséget mulattatni. Ételek és italokról a vendégios legjobban gondoskodik.

* **Talált aranyóra.** Tegnap délután a Hungáriakávéház előtt egy női aranyórát találtak. Igazolult tulajdonosa a III. kerületi kapitányságnál átveheti.

* **A millenniumi kitüntetések.** Az ezredévi kitüntetések alkalmából több rendbeli kitüntetés áll küszöbön, a melyre nézve az illető miniszteriumokban már meg is történtek az előmunkálatok. A kitüntetések

száma mint egy hatvanra fog menni, a mely számban különböző közszolgálati és társadalmi kategóriák lesznek képviselve, úgy hogy egy-egyre csak mintegy négy-öt kitüntetés fog esni. Hír szerint eredetileg jóval szélesebb keretben voltak tervek véve a kitüntetés-k, a döntő helyen redukálták azoknak méreteit egyelőre, az említett számra.

* **Szőlőkarók kiosztása.** A földművelésiügyi miniszter a szőlők rekonstrukciójáról szóló törvényjavaslata tárgyalásakor kijelentette, hogy törvényhozási felhatalmazás alapján teendő intézkedéseivel karöltve, azzal is szándékozik a szőlőtermelő gazdaközönseget támogatni, hogy az állami erdőkből olcsó és jóminőségű szőlőkarót fog rendelkezésre bocsátani. A mint értesülünk, a miniszter kijelentésének megfelelőleg, az összes alárendelt kincstári erdészeti hivatalokat körrejelentben utasította, hogy évről-évre a lehető legnagyobb mennyiségű szőlőkarót és szőlőpóznát termeltesse a végéből a kerületbeli kincstári erdők összes rendelkezésre lévő és okszerűen erre a célra felhasználható fahozamát szőlőpóznává dolgoztassák fel. Az előallítandó készletet kizárólag és közvetlenül csakis szőlőtermelő gazdáknak fogják eladni. Kijelenti a miniszter rendeletében azt is, hogy a szőlőkaró és szőlőpóznát árát oly jutányosan kívánja megállapítani, hogy a kincstári erdészetre hárítható gazdasági haszonról teljesen lemond s e tekintetben az lesz mértékadó, hogy a szőlőkaró és szőlőpóznát termeléséből és értékesítéséből a kincstárra veszteség háradjék. Kivételes méltánylást érdemlő esetekben azonban szőlőkarót ingyen is fognak adni.

* **A kiállítási jegyiroda.** tekintettel arra, hogy a vidéki lakosság nincs abban a helyzetben, hogy a kiállítás naponta látogathassa, úgy intézkedett, hogy vidékiek számára állandó jegyeket 10 frtért, 12 éven aluli gyermekek számára 5 $\frac{1}{2}$ frtért és állandó állatkiallítás jegyeket 2 frtért szolgáltasson ki, mi által a vidéki lakosság számára a fővárosban való gyakori tartózkodás alkalmával teljesen olcsóbbá válik a kiállítás látogatója és könnyebben és gyorsabban is juthatnak a kiállítás területére, mivel a napi jegyekkel bírók csak a dourniqueten át juthatnak a kiállításba, a mi nagyobb összetartózkodás esetén időtrábló és kényelmetlen dolog.

* **Millenniumi korona-érem.** A kiállítás területén minden jegypénztárnál már kaphatók az ezredéves koronaérmek, amelyeknek vezetésére törvényhozási meghatalmazást kellett kérni a kormánynak. Apró selyem és bársonyokban vannak ezek a rendkívül szép verésű emlékpénzek, amelyek tiszta ezüsből valók, s előre mesterséges patinát kaptak. Az érmen, a melyet Beck O. Fülöp párisban élő művész hazánkra tervezett, az első oldalon a király legújabb képe látható, fején a koronával, vállán a koronázó palástal; a másik oldalon Árpád lovasa akja látható, amint nyomában haladnak vezérei és harcászai. Árpád lovának kantárat a magyar Génusz fogja s vezeti a honfoglaló fejedelmet az új hazába.

Az érem felirása ez:

AZ EZERÉVES MAGYARORSZÁG EMLÉKÉRE 1896
1 KORONA.

Ilyen emlékkoronát egy milliót verettek s egy forintjával hozzák forgalomba.

x **Egy nyárilak,** mely áll 3 szoba, kamara, konyha és vándorból a gőzmalom mögötti sesto-ujkert közös utján eladó. Értekezhetni iránta: Dedó-utca 138 sz. alatt.

„Cs. és kir. gyalogsági hadapród iskola Budapestben.”

Ettől az intézettől kaptuk az alább szerinti közölt levelet. Megörökítjük ezt is, — hogy enyhítse fájdalmunkat, a melyet a «Cadtenschule in Temesvár» okozott pár héttel

előtt, mely ugyanazt a levelet német nyelven küldte be hozzánk. A magyar felhívást a hadapród iskolába való jelentkezésre, ime kész örömmel közreadjuk. A levél következő:

Igen tisztelt Szerkesztőség!

Mint ez számtalan esetben tapasztalható, a nagy közönség között, sőt ennek értelmi körében is, a hadapród iskolának célja és lényege, valamint a felvételnél feltételei vagy teljesen ismeretlenek, vagy mindezek feől hiányos, néha egészen helytelen fogalmak uralkodnak.

Ennek következtében sok szülő, ki fiát szívesen adná katonai nevelésbe, nincs abban a helyzetben, hogy e célból a helyes utat felkeresse, vagy pedig elmulasztja a jelentkezésre alkalmas időt, mi azután nekik is hátrányukra szolgál, de az említett nevelő intézetektől is sok a feltételre alkalmas elemet elvon.

Azért fordulok e soraimmal az igen tisztelt szerkesztőséghez, hogy a hadapród iskolára vonatkozó határozatok ismertetésének terjesztését a legszélesebb társadalmi körökben becses lapja útján támogatni és előmozdítani sziveskedjek.

A teljes felvételi feltételek (magyar nyelven) úgy az intézet parancsnokságánál Budapest gyalog. hadapród iskola Ujépület-laktanya, valamint Grill Karoly könyvtárusnál Budapest Dorotytya utca 2 sz. 20 kr. bolti áron kaphatók.

Az alábbiakban csak a leglényegesebb adatokat bátorodom közölni.

A cs. és kir. hadapród iskolák rendeltetése azon ifjakat, kik a hadiszolgálatot életpályájukká választották, hadapródokká kiképezni és ez által a cs. és kir. hadereg tényleges tisztikarát kiegészíteni és pótolni.

Magyarországon 4, Horvátországon 2, Ausztriában 8, gyalogsági 2, továbbá egy-egy lovassági, tüzér és utász hadapród iskola tartatik fenn és pedig az előbbieket:

Budapestben, Pozsonyban, Nagyszébenben és Temesvárott.

A jelöltek rendszerint az első és ritka kivétellekben valamely felsőbb évfolyamba léphetnek be.

Minden a hadapród iskolában kiképzett végzett és közvetlenül a cs. és kir. hadseregbe beosztott növendék köteles, minden egyes a hadapród iskolában befejezett tanév után az általános három éves szolgálati időn felül egy évet tényleg szolgálni.

Az általános felvételi feltételek;

1. A magyar vagy osztrák állampolgárság vagy bosnyák hercegovinai tartományi illetőség (külföldiek csak legfelsőbb engedéllyel).
2. Testi alkalmatosság.
3. Szeplőtlen életélet (erkölcsi viselet).
4. Az élet legkisebb és tul nem haladt legnagyobb életkor.
5. Megkívánt képzettség.
6. Néhány a felszereléshez szükséges czikk saját költségén való beszerzése és fenntartása.
7. A tandíjnak rendes megfizetése.

Tandíjt fizetnek 1. a ténylegesen szolgáló nyugdíjas vagy rokkant katonatisztek, tisztviselők, katonai karmesterek, és altiszteknek törvényes fiait 12 frt. 2. a löbbi ténylegesen nem szolgáló tisztnek továbbá állami és udvari tisztviselőknek vagy alkalmazottaknak törvényes fiait 20 frtot. 3. minden más állampolgárnak fia 150 frtot. 4. esetleg külföldiek 400 frtot.

A szeptember hónap 1-ével számítandó legkisebb időkor a 14, a legnagyobb pedig 17 év az első évfolyamba.

Képzettségül megkívánatik valamely középiskola 4. also osztályának legalább is elégséges eredménnyel történt elvégzése, továbbá a megfelelően letett felvételi vizsga.

A latin vagy görög nyelvben nyert elégtelen osztályzatot elnézik. Minden pályázónak

a német nyelvben írásban és szóban annyira járatosnak kell lennie, hogy az oktatásban eredményesen részt vehessen.

A minta szerint kiállítandó és 1. keresztlevelel 2., illetőségi bizonyítvánnyal 3., katonai orvosi véleménynyel és 4., az utolsó két tanévről szóló iskolai bizonyítvánnyal ellátott folyamodványt legkésőbb augusztus hó 15-éig kell az illető hadapród iskola parancsnokságához beterjeszteni.

Később érkező vagy hiányos folyamodványok nem vétetnek tekintetbe.

A felvételi vizsgák szeptember 12—16-ig vannak és a felvételre alkalmas jelöltek mindjárt bent maradnak az illető intézetben.

Az igen tisztelt szerkesztőségnek nagybecsű és közcélú szolgáló támogatását újból kéri.

Budapest, 1896. évi május hó 15-én.
tiszteléttel:

Zollner s. k.

Ezredévi kiállítás.

Az államvasuti gépgyár kiállítása.

— Budapesti levél. —

május 19.

A magyar államvasutak gépgyára tudvalevően a legnagyobb ipartelep Magyarországon. Ennek megfelelően a kiállítási épületek ama csoportjában, ahol egyes vállalatok vagy cégek önálló pavillont létesítettek, az államvasuti gépgyár csarnoka a legnagyobb és legszebb is.

A csarnok külsejére hasonlít egy nagy vasuti pályaudvarhoz s míg homlokzata ennek megfelelő hatalmas íveztet mutat, hátsó fala egy bányá bejáratát jelképezi, utalván így arra a szoros összeköttetésre, mely az államvasuti gépgyár és a diósgyőri állami bányák között fennáll. Belsejében pedig igen diszkrét jóízű és nagy elrendező-képesség jellemzi a csarnokot.

Maga a kiállítás valóban tanulságos és imponáns. Híven ahhoz a nagyszerű fejlődéshez, melyen az államvasuti gépgyár három évtized óta átment, ugyszólván elmondja a tárlat hogy miként jutott az 1868-ban alapított Magyar-Belga gép- és hajóépítőgyár, és a Magyar-Svájczai kocsigyár rövid tengődés után 1870-ben az állam kezébe s az akkori, alig néhány száz munkást foglalkoztató műhely miként nőtte ki magát az ország legnagyobb gyárvállalatává, mely állandóan 8000 munkást foglalkoztat és évenként 4—5 millió forintot fizet ki egyedül munkabér czimén. Bevétele pedig évi 3 millióról 33 millióra emelkedett. Az államvasuti gépgyár berendezésére és felszerelésére nézve egyaránt mintaszerű intézmény: a szén és vasérc termelésétől kezdve, az olvasztáson és kohókezelésen végig, az aczelgyártás és gépgyártás legutolsó műveléteig mindent saját maga végez, semmilyen tekintetben és semmilyen munkában nem szorul külső segítségre avagy hozzájárulásra.

A csarnokba a történeti fejlődés kimutatása mellett természetesen a gyár termelő-képességének produkálására van a főszerep helyezve. A vasgyártmányok legkülönböző nemein kívül láthatjuk itt azokat az óriás szikla repesztő vésőket, melyeket a Vaskapu munkálatainál alkalmaztak oly kiváló eredménynyel, hogy a szerződésileg kikötött 90,000 ütés helyett egy negyed millió ütést lehetett velük fogantatosítani. Ugyan itt vannak felállítva azoknak az aczellövegeknek legelső példányai, melyek Magyarországon készültek a közös hadsereg tüzérsége és a haditengerészet részére.

Eredeti rendeltetésének megfelelően a gyár a legkiterjedtebb mértékben folytatja a Magyar Államvasutak részére szükséges gépek és lokomotivok gyártását. Amerikai gyorsasággal fejlődő vasutügyünk olyan nagy igényeket támasztott az államvasuti gépgyár iránt, hogy ez az 1893-ik évben a lokomotiv-gyártásban elérte az 500-ik számot. S hogy időközben még óriás mértékű volt a fellendülés úgy a vasutaknál, mint az államvasuti gépgyárnál, ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy

CSARNOK

Hullámok közt.

Regény két kötetben.
Irtá: CSENGEY GUSZTÁV.
Második kötet. 70
Egy hangverseny terve.
(Folytatás.)

A tisztok unták magukat és tábornokukkal versenyt káromkodtak, szidták a kormányt, hogy hüvelybe dugatta kardjaikat s bánatukban naponként Malvine salonjában kerestek szórakozást. Ez u. a. almas időszakban Malvine egyszer a tiszti társaság előtt azt az ötletét nyilvánította, hogy jó volna valami hangversenyt rendezni a sebesültek javára. Valami művészt kell fogni, ki közreműködjék.

— De hol fogunk ebben a háborus világban egy művészt? — kérde a tábornok — kinek lesz kedve ebbe a zürzavaros országba jönni, hogy itt kedvünkért muzsikáljasson?
— Ismerek én egy hegedűművészt — mondá Malvine. Igen lovagias fiatal ember, szereti a veszélyes kalandokat és igen nagy nőtisztelő, tán engedne meghívásomnak. Hegedűlt már az az emberevő cannibáloknak is Afrikában, talán eljön közénk is.

— Ki az? ki az? — kérdezték kíváncsian.
— A német eredetű francia Biedersohn.
— Hahaha! ez pompás! kiáltott egy Schmidt nevű ezredes. Hisz az nekem testi-lelki jó barátom. No az mennyikő bátor gyerek. Igaz, hogy most Párisban van, de azért eljön.

— Ellenkezőleg most Bécsben van, onnan Berliibe készül. Én már kitudakoztam. Szólt Malvine.

— Annál jobb. Még ma írok neki.
— Engedelmet kérek, ellentét Malvine, nem szándékom a dolgot másra bizni. Különbösen is kételkedni bátorodom, hogy ezredes ur levelére eljőne.

— Micsoda? azt szeretném látni! Hiszen ön mondá kisasszony, hogy az az ember már a cannibáloknak is hegedűlt, mért kételkedik hát egy jó barát levelének sikerében?

— Bocsanát ezredes ur, én nyilatkozatomban a hangsúlyt arra tettem, hogy a művész nagy nőtisztelő. Barátok iránt nem vagyunk oly előzékenyek és lovagiasak mint különben, de néha rossz kedvűeknek is helyet engedünk. De ha egy tekintélyes állású nő kéri fel Biedersohn, bizonyos, hogy eljön csupa udvariasságból is. Ez a nő talán én volnék.

— Persze, hogy is ne! pattogott az ezredes, a kisasszony minden cselekvést kiragad kezünkől. Hadd tegyen már valamit „unser einér“ is. Nem engedem át a közbenjárást, nekem Biedersohn jó barátom, nekem van jogom a felszólításhoz.

Malvinének meggyült a baja ezzel az alkalmatlan emberrel. Esze ágában sem volt, hogy a felszólalás valóban eljusson a művész kezébe, neki a hangversenynyel különös ezélya volt, a mint majd később kiderül, azt pedig nem is álmodta, hogy e katonatisztek közt akadjon oly ember, ki Biedersohn személyesen ismerje. Az ezredessel azonban nem ellenkezhetett tovább, az ajánlat természetes volt, nem lehetett azt megakadályozni.

— Irni könnyű — dörmögött most egy tiszt, de kezéhez juttatni a levelet! A posta közlekedés meg van akadva, katonai sürgönyök mellé pedig bajos volna ily privát levelet csatolni.

— Nekem mindenfelé vannak összeköttetésem — szólt Malvine — majd én leszek az expeditor. Tehát írjon ön ezredes ur. Ha méltóztatik megengedni, a hangverseny napját május 21-ikére tűzném ki. Veté még utána kissé pikánsul.

— Oh kérem, tessék! — felelt Smidt — abba nem avatkozom. Én elismerem a gróf hölgy rendelkezési felsőbbtségét, mihelyt ön elismeri a jó barát jogait.

— Jól van. Tehát készítse ön el a levelet, ámbár előre mondhatom, hogy nem lesz sikere.

a gyár ma, tehát rövid három év múltán kiállíthatja már az ezredik magyar gyártású lokomotívot. Ez az ezredik lokomotív valószínű mintapéldány a maga fajtájából: hatalmas kolosszus, mely óriás méreteivel késéskívül imponál minden embernek. S családik az, aki azt vélné, hogy ezen alkotmány csupán kiállítási darab. Dehogya. Megvan ennek a gépnek rendeltetése: az újonnan berendezett luxus-vonatok vezetője lesz és évtizedeken át fogja teljesíteni a maga fontos szolgálatát. Az államvasuti gépgyár nagyszabású berendezése lehe ővé teszi, hogy a gyár minden harmadnapon egy-egy lokomotívot bocsásson a vasutak rendelkezésére, tehát évenként 120—130-at, ami bizonyára erős tanúsága a gyár elsőrendű voltának.

De ha produkáló-képességénél fogva akarjuk megítélni ennek az intézménynek nagyságát, úgy nem szabad felednünk, hogy a lokomotív építés csak egyik ága a gyár foglalkozásának. Semmivel sem áll mögötte ennek az osztálynak jelentőség tekintetében a hidépítési osztály. Az utolsó 25 év alatt alig épült vasútvonal Magyarországon melynek hidjait és hasonló konstruációit nem az államvasuti gépgyár szállította volna. A keskenyvágányú vasut apró átereszeit és a Kárpátokon áthaladó elsőrendű stratégiai vasut hatalmas viaduktjait egyaránt gyárja és szállítja az államvasuti gépgyár s ekként jutott annyira, hogy a kiállításban bemutathatja a nála készült kétezredik hidkonstrukció mintáját. Kétezer vashid: tessék elképzélni, hogy mit jelent ez.

Valószággal nemzeti feladatot tölt be az államvasuti gépgyár a gazdasági gépgyártás terén. A hetvenes években, a mikor mezőgazdaságunkban az intenzivebb gazdálkodásra való átmenet megkezdődött s a cseplőgépek használatát mindinkább elterjedt, az angol és német gyártmányok csak úgy özönlöttek be az országba s évenként milliók mentek ki ezen a révén a külföldre. Ekkor határozta el az államvasuti gépgyár vezető-ége, hogy szembe száll a külföldi versenynyel és a hazai gyáripárnak biztosítja a hazai fogyasztást. — Ekként vált a cseplőgépek, lokomobilok és egyéb gazdasági gépek készítése a gyár szerepkörévé s a műhelyeiben évenként készül 280—300 ilyen gép tiszta nyereség a hazai ipar javára. Ezen a téren a gyárnak rendkívül erős küzdelmet kell folytatnia a külföldi iparral s hogy a küzdelemben a magyar ipar a győztes, tanuskodik erről az a körülmény, hogy az államvasuti gépgyár készítményei ismételtén és a külföldi versenyeken is (legutóbb Olaszországban) elnyerték az első díjakat a világhírű angol gyártmányok elől. A gazdasági gépgyártás terén egyébként épen-séggel nem tartózkodik a gyár az újításoktól s így legujabban a hazai szükséglet növekedésének megfelelően aratógépeket, herefejtőket stb. is fog gyártani.

Hosszu cikik volna ez, ha részletezni akarnók a gyár minden egyes osztályának leírását. Ezért csak megemlítjük, hogy egyéb készítményeivel (új rendszerű sinek, öntvények, bányatermek stb.) is kitűnően van képviselve a gyár a kiállításban, uge hogy az ember igeo jól áttekintheti az egész működést.

Rendkívül nagy figyelmet érdemelnek azonban azok a táblázatok, melyek a csarnok falait tartják. Ezek ugyanis bemutatják azt a kiváló gondosságot, melylyel a gyár vezetősége a gyár alkalmazottai iránt van. Csak néhány belgiumi és angol ipartelep dicsekedhetik ebben a tekintetben hasonlóan fejlett és korrekt berendezéssel. Kielégítő munkabér mellett betegségyezésben, balesetbiztosításban, penzióban, iskolai és szakképzésben, olcsó élelemben, gyermekeik ellátásában és nevelésében, egyszóval mindenben részesülnek a munkások s az óriási vállalatnál érvényesül a szociálizmus leghatásosabb ellenszere: a patriarkalizmus.

Az államvasuti gépgyár mintaszere jellegének tehát mindenképpen megfelel a kiállítás is.

B. A.

— Majd meglátjuk, felelt önbizalommal az ezredes, s még az este átadta a levelet Malvinének.

(Folyt köv.)

MUTATÓ TÁBLA.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörökön és szombaton este 6—7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3—6 óráig.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnepnapon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órakor ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

A debreceni kir. járásbíróság szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz **kedden** és **pénteken** d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden **szerdán**.

Népkönyvtár az árok-utcai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11—12 óráig.

Muzeum, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10—12-ig.

A Göcsy-egyesület „Otthona“ a kereskedémiakadémia palotájában

Anyakönyvi hivatalos órák:

Délelőtt:
Hétfőn) 11—12 óráig.
Csütörtönköv.)
Kedden)
Szerdán) 9—11 óráig.
Pénteken)
Szombaton)

Délután:
Minden hétköznap 2—5 óráig.
Vasárnap délelőtt 9—12 óráig

Janus 4. A kereskedő ifjak önképző együletének milennáris ünnepélye és táncmulatsága a Dobos pavillonban.

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

május 19-án.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

B u s a	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	75	70	70	6.90—7.00
„ „	77	6.80 6.90	78	7.00—7.10
„ „	79	6.25 7.05	80	7.00—7.10
Tiszavidéki ó	75	76	76	6.90—7.00
„ „	77	6.85 6.95	78	7.05—7.15
„ „	79	7.00 7.10	80	7.05—7.15
Pestvidéki ó	75	76	76	6.80—7.00
„ „	77	6.80 6.90	78	7.00—7.10
„ „	79	6.95 7.05	80	7.00—7.10
Fehérmegyei ó	75	76	76	6.85—7.00
„ „	77	6.80 6.90	78	7.00—7.10
„ „	79	6.95—7.05	80	7.00—7.10
Bácskai „	75	76	76	7.95—7.10
„ „	77	6.90—7.00	78	7.10—7.20
„ „	79	7.05—7.15	80	7.10—7.20
Észak magy. „	75	76	76	—
„ „	77	78	78	—
„ „	79	80	80	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilógrm.
Rozs elsőrendű új	70—72	6.30 6.35
„ másodrendű „	—	6.20 6.30
Arpa takarmánynak „	60—62	4.40 4.70
„ égetni való —	62—64	0.90 0.90
„ serfőzdei —	64—66	6.15 6.50
Zab — — — új	39—41	6.15 6.50
Tengeri bánsági — új	—	4.— 4.05
„ más nemű „	—	3.90 4.00
„ — — —	—	0.— 0.—
Repeze bánsági	—	0.00 0.00

Kőbányai sertés-piacz.

május 19.

Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű. areg nehéz (páronként — 400 kilon felüli súlyban — krig. 2. Öreg közép (páronként 300—400 klg súlyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli súlyban) — krig. 4. Fialat közép (páronként 251—320 klg. — súlyban 50—51 krig. 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgig terjedő súlyban) — 49—50 krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgon felüli súlyban) 45 krtól — 46 krig. Közép (páronként 220—280 klgig terjedő súlyban) 44—45 krig. Könnyű (páronként 220 klgig terjedő súlyban) 43—44 krig Szerbiai 9. Nehéz (páronként 200 klgon felüli súlyban) 48—49 krig. 10. Közép (páronként 220—260 kgr. súlyban) 45—46 krig. 11. Könnyű (páronként. 220 klgig. terjedő súlyban 44—45 krig. Sertés létszám 1896 évi május hó 17-ik napján volt készletben 9326 drb. 1896. május hó 18-ik napján felhajtott — drb. 1896 május 18-ik napján elszállított 31 drb. 1896. évi május hó 19-ik napjára maradt 9308 sertésforgalom üzletirányzata változatlan.

VASUTI MENETREND.

1896. május hó 1-től.

(Egységes vasuti zóna-idő szerint.)

Debreczenből indul.

Budapest-Nagyvárad felé személyvonat	reggel 4 ó
Budapest-felé gyorsvonat	reggel 8 ó. 40 p.
Budapest-Nagyvárad felé	délután 12 ó. 36 p.
P-Ladány-Nagyvárad felé ¹⁾	este 10 ó. 31 p.
	délután 3 ó. 48 p.
	minden kedden déli 12 ó.
Csak P-Ladányig vegyes vonat.	este 8 ó. 15 p.
Szatmár-M-Sziget felé	délután 4 ó. 07 p.
Szatmár-M-Sziget felé	este 8 ó. — p.
	éjjel 3 ó. 05 p.
Csak Szatmárig	reggel 5 ó. 30 p.
Miskolcz-Kassa felé ²⁾	reggel 8 ó. 25 p.
Miskolcz-Kassa felé ²⁾	este 8 ó. 05 p.
Szerencs-S.-A.-U.-Kassa felé d. u.	4 ó. 02 p.
H.-Böszörmény-B.-Szt.-M. felé máv-ról reggel	5 ó. 28 p.
	vásártérről 5 ó. 51 p.
	máv-ról délután 3 ó. 57 p.
	vásártérről 4 ó. 10 p.
F.-Abony felé máv-ról reggel	4 ó. 42 p.
	vásártérről 5 ó. 00 p.
Ohat-Köcs-Polgár felé máv-ról d. u.	4 ó. 12 p.
	vásártérről d. u. 4 ó. 24 p.
Derecske-Nagy-Léta felé 8 ó. r. 35 p. és d. u.	4 ó. 17 p.

¹⁾ P-Ladánytól gyorsvonat.²⁾ Közvetlen kocsit Miskolczon át Budapestre.

Budapestre érkezik:

a reggel 4 ó. induló személyvonat	délben 12 órakor.
a reggel 8 ó. 40 p.-kor ind. gy. v.	délután 1 ó. 50 p.
a déli 12 ó. 36 p. sz. v.	este 8 ó. 10 p.
az este 10 ó. 31 p. reggel	5 ó. 45 p.

Budapestről—Debreczenbe indul:

a d. u. 3 ó. 47 p.-kor érk. személy v.	reggel 9 ó. 40 p.
az este 7 ó. 09 p. érk. Gyors-vonat d. u.	2 ó. 15 p.
az éjjel 2 ó. 40 p. Személy-vonat este	7 ó. 05 p.
2 ó. 40 p. sz. v. (Püspökladányig)	9 ó. 15 p.
gy. v. (átszállással) este	
A reggel 7 ó. 20 p.-kor érk. személyv.	este 11 ó

Debreczenbe érkezik

Budapest-Nagyvárad felől	délután 3 ó. 47 p.
	gyorsvonat este 7 ó. 09 p.
	reggel 2 ó. 40 p.
N.-Várad-P.-Ladány	reggel 5 ó. 12 p.
M.-Sziget-Szatmár felől	reggel 7 ó. 00 p.
	délután 12 ó. 16 p.
	este 10 ó. 16 p.
Csak Szatmárról	este 6 ó. 53 p.
Kassa-Miskolcz felől ¹⁾	reggel 8 ó. 07 p.
Kassa-S.-A.-Ujhelj-Szerencs felől	déli 12 ó. 21 p.
Kassa-Miskolcz felől	este 7 ó. 59 p.
B-Sz-M-H-Böször. felől vásártérre	reggel 8 ó. 09 p.
	máv-ra 8 ó. 17 p.
	vásártérre este 6 ó. 40 p.
	máv-ra este 6 ó. 49 p.
F.-Abony felől vásártérre délután	5 ó. 23 p.
	m. á. v.-hoz 5 ó. 32 p.
Ohat-Köcs-Polgár	vásártérre reggel 7 ó. 50 p.
	m. á. v.-hoz 8 ó. p.
Derecske-Nagy-Léta felől r. 7 ó. 25 p. d. u. 3 ó. 18 p.	

¹⁾ Közvetlen kocsit Bp-tről Miskolczon át.

RAKTÁR:
 Temesvár
 Fiume
 Vukovár.

FÉNYES MÓR

vezetése alatt

bécsi férfi, fiu és gyermekruha

raktárában

DEBRECZEN, Főpiacz, a Hungáriával szemben

az ezredév alkalmából

tavaszi és nyári férfi, fiu és gyermekruhák

rendkívül olcsó árban

kaphatók

RAKTÁR:
 Zára
 Eszék
 Nagyvárad.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.

Megérkezett

10,000 darab

FÉRFI és GYERMEKÖLTÖNY

a tavaszi és nyári idényre

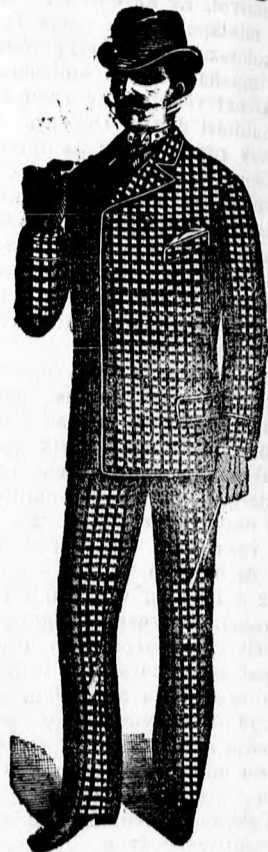
és a legolcsóbb árak mellett

kapható

Steiner József

ruhakereskedőnél

Főpiacz, Biedermann-palota.

BUZIÁS első rangú gyógyfürdő.

Fürdőidény: május 15-től okt. 1-ig.

Világhírű lápfürdők és aczélforrások

hasonló a Spaa, Prymont, Schwabach és pyrawarthy aczélforrásokkal, kitűnő meleg és hideg vasaczélfürdővel, mór- és ásványfürdőkkel, tükörfürdővel és uszodával, HIDEGVIZ-GYÓGYINTÉZET és massage. — IVÓKURA kitűnő eredménnyel vérszegénység, idült gyomor-és bélhurut, homok, kö- és vesebaj, mór- és hüvelyhurut, vérzési rendelleneségeknél, magtalanság, idegbetegség, bujakór, csusz, köszvény és fejfájásoknál stb.

BUZIÁS gyógyfürdő vasúti állomás: Temesváron át. Társaskocsik az állomásnál. — Állami hivatalnokoknak kedvezmény. — Pazar villamos világítás a 80 holdnyi évszázados parkban. — Fürdői zenekar. Elsőrendű konyha és kávéházi it. lok. — A fürdőn állandó hírneves nőgyógyász van. — Mérsékelt árak — Ismertetéseket kívánatra ingyen és készséggel szolgál a

Fürdőigazgatóság Buziáson, a hova a szoba megrendelések küldetni kéretnek.